

اعتراض به خروج خانه «مجیدنیا» از فهرست آثار ملی

۳۰ خرداد ۱۳۹۳ ساعت ۱۶:۲۶

خانه‌ی «مجیدنیا» با حکم بدوی دادگاه دیوان عدالت اداری از فهرست آثار ملی خارج شده است.

۱۱ خردادماه امسال، روزی که دیوان عدالت اداری به «سرای دلگشا» روی خوش نشان داد و رأی دادگاه بدوی را ابطال و اعتراض سازمان میراث فرهنگی و شهرداری را نسبت به ارتفاع مجتمع در حال ساخت در جای سرای قاجاری دلگشا که در حریم درجه‌ی یک کاخ جهانی گلستان قرار داشت، وارد دانست، یک دادگاه دیگر در دیوان عدالت اداری، به خروج یکی از بناهای تاریخی استان خراسان رضوی از فهرست آثار ملی رأی داد.

سرپرست معاونت میراث فرهنگی اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری خراسان رضوی در این باره به خبرنگار ایسنا گفت: خانه‌ی تاریخی «مجیدنیا» در بافت با ارزش فرهنگی تاریخی شهر مشهد که معماری آن به دوره‌ی پهلوی اول متعلق است، با استناد به مصوبه‌ی ۱۳۰۹ در دادگاه بدوی دیوان عدالت اداری رأی به خروج از فهرست آثار ملی گرفت، اما بخش حقوقی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری در حال پیگیری این حکم است.

مرجان اکبری با بیان این که معماری این خانه‌ی تاریخی متعلق به دوره‌ی پهلوی اول است، اما هنوز درباره‌ی زمان ساخت بنا پژوهش‌های لازم انجام نشده است، ادامه داد: اعتراضیه‌ای که دیوان عدالت اداری درباره‌ی تک‌بناهایی مانند خانه‌ی «مجیدنیا» به استان‌های محل ساخت آن بناها می‌فرستد، همراه گزارش کارشناسی استان به واحد حقوقی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری کشور داده می‌شود تا بتوان در زمان مشخص، پاسخ حکم بدوی دادگاه را ارائه کرد.

او صدور حکم خروج خانه‌های تاریخی از فهرست آثار ملی را دارای پشتوانه‌ی قانونی ندانست و افزود: صدور این گونه حکم‌ها نه تنها به سرمایه‌های ملی کشور ضرر می‌زند، بلکه هیچ مشکلی را نیز حل نمی‌کند و فقط مانند یک مُسکن برای درد عمل می‌کند.

وی خواسته‌ی سازمان میراث فرهنگی را در این زمینه، ایجاد فضای تعامل و ارائه‌ی استنادات قانونی، ارزش‌های ملی، تعاریف علمی و حقوقی، حقوق مکتسبه‌ی افراد، مالکان، بخش خصوصی و مردم و حقوق عمومی آن‌ها دانست و اظهار کرد: دیوان عدالت اداری در پرونده‌ی تک‌بناهای تاریخی، یک اعتراضیه‌ی کلی را با استناد به قانون سال ۱۳۰۹ مد نظر قرار می‌دهد، این درحالی است که

باید بپذیریم قانون سال ۱۳۰۹ پس از گذشته دست کم ۸۰ سال، کارایی خود را از دست داده است و قوانینی که در سال‌های بعد تصویب شده‌اند، آن را تکمیل کرده‌اند.

او توضیح داد: براساس قانون سال ۱۳۰۹، اگر یک بنای تاریخی متعلق به دوره‌های تاریخی پس از زندیه باشد، به‌عنوان بنای تاریخی در نظر گرفته نمی‌شود. اکنون اگر دیوان عدالت اداری فقط این قانون را قبول دارد، باید با داشتن یک رأی وحدت رویه به سازمان میراث فرهنگی اعلام کند که همه‌ی آثار ثبت‌شده با قدمت پس از دوره‌ی زندیه، ارزش قانونی ندارند و باید از ثبت خارج شوند. البته پرواضح است که این اقدام و تفکر، نادرست است و جایگاهی ندارد، چون اصلاحات بعدی در قانون، آن را جبران کرده است.

اکبری افزود: تبصره‌ی لایحه‌ی تجدید استخدام «آندره گذار» در سال ۱۳۲۳ که به موجب آن، قدمت آثار تا آغاز دوره‌ی مشروطیت در دوره‌ی قاجار اضافه می‌شود، نمونه‌ای از قوانین به تصویب رسیده پس از قانون سال ۱۳۰۹ است. در ماده واحدی قانون ثبت آثار ملی که سال ۱۳۵۲ به تصویب رسید، محدوده‌ی زمانی برای ثبت آثار تاریخی حذف شد و پس از انقلاب اسلامی نیز قانون اساسنامه‌ای میراث فرهنگی در سال ۱۳۶۷ و قانون‌های مرتبط با آن، راهگشای حفظ و ثبت آثار است.

به گزارش ایسنا، خانه‌ی تاریخی «مجیدنیا» ۲۵ آبان‌ماه ۱۳۸۴ در فهرست آثار ملی به ثبت رسید. معماری آن متعلق به دوره‌ی گذار در تاریخ معماری است. این خانه با توجه به استقرار بنا در بافت تاریخی و مرکزی شهر مشهد، بویژه همجواری با سایر آثار تاریخی که قدمت این بافت را نشان می‌دهد جایگاه خاصی دارد. از جمله، نمای آن که با کاربرد تزیینات آجری زیبا و هماهنگی در ساختار هنری، منظر زیبایی را به‌لحاظ بصری در این قسمت از شهر مشهد ایجاد کرده است.

این خانه‌ی تاریخی با توجه به ویژگی‌های معماری‌اش، نشان‌دهنده‌ی انتقال محسوس سبک‌های ساختمان‌سازی از دوره‌ی قاجار به دوران پهلوی است که با کاربرد شیوه‌های معماری تزیینی اروپایی این خصوصیات خود را در اثر نشان می‌دهد. بنابراین این اثر به‌نوعی مکمل و تعیین‌کننده برای مجموعه‌ی اسناد و مدارک تاریخی و پرکننده‌ی خلأ اطلاعات فرهنگی - تاریخی در دوره‌ی معماری است.

براساس اطلاعات موجود در پرونده‌ی ثبتی این بنای تاریخی، از جمله عناصر تزیینی خانه‌ی «مجیدنیا» که به ارزش هنری آن اضافه می‌کند و در دیگر بناها کمتر دیده می‌شود، استفاده از شیوه‌های مختلف آجرکاری قالبی و مَه‌ری در طرح‌های مختلف هنری و در طرح‌های دندان‌موشی و ناودان‌های دست‌ساز فلزی است. همچنین حذف کاشی‌کاری و طاق‌ها و نماسازی آجری خانه، نشان‌دهنده‌ی تأثیر معماری وارداتی بومی‌سازی‌شده در این اثر است.

در مجموع، همه‌ی اجزا و عناصر معماری یک خانه‌ی قدیمی که در پیوند با یکدیگر مجموعه‌ای زیبا را فراهم کرده، برای نیل به تأمین محلی امن و آرامش‌بخش با وجود تزیینات خاص و نحوه‌ی قرارگیری بخش‌های مختلف معماری آن است که حاکی از وجود

یک فرهنگ زیستی همراه با آداب و رسوم ایرانی در خانه‌های قدیمی را نشان می‌دهد که قابل تکرار در طول تاریخ معماری و شهرسازی شهر مشهد نخواهد بود.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۲۷۲۷۶/اعتراض-خروج-مچیدنیا-خانه-خروج-اعتراض>